

چیستی و ماهیت واقعی فلسفه برای کودکان

تعبیر و تفسیرهای غلطی از فلسفه برای کودکان وجود دارد. در یک تعریف درست سؤال همراه با تحقیق برای جواب می تواند معنای فلسفه را در برنامه فلسفه برای کودکان آشکار کند. اگر چه عنوان رایج برنامه فلسفه برای کودکان، فلسفه برای کودکان و نوجوانان است، اما هدف این برنامه آموزش فلسفه به معنای رایج کلمه به کودکان و نوجوانان نیست.

خبرگزاری مهر- تعبیر و تفسیرهای غلطی از فلسفه برای کودکان وجود دارد. در یک تعریف درست سؤال همراه با تحقیق برای جواب می تواند معنای فلسفه را در برنامه فلسفه برای کودکان آشکار کند. اگر چه عنوان رایج برنامه فلسفه برای کودکان، فلسفه برای کودکان و نوجوانان است، اما هدف این برنامه آموزش فلسفه به معنای رایج کلمه به کودکان و نوجوانان نیست.

هدف اصلی برنامه فلسفه برای کودکان و نوجوانان، بالا بردن و تقویت قدرت تشخیص، تمیز، استدلال و داوری آنهاست، و در عین حال آشنایی آنها با برخی مفاهیم مورد علاقه و مورد نیازشان از اهداف این برنامه است.

تعاریف مختلفی از فبک که مخفف "فلسفه برای کودکان" است و همچنین از معادل انگلیسی آن یعنی p4c که معادل Philosophy for Children و pwc که معادل Philosophy with Children است، در کشور ما وجود دارد.

تعاریف درستی از فلسفه برای کودکان وجود ندارد. برخی از این تعبیر و تفاسیر عبارتند از:

- بعضی از افراد و حتی استادان به محض اینکه با این واژه رو به رو می شوند حدس می زنند که منظور از فلسفه در این جا همان فلسفه آکادمیک و فلسفه ای است که در دانشگاه برای دانشجویان از دوره لیسانس تا دکترا آموزش داده می شود؛ پس به سرعت می گویند اصلاً چنین امری ممکن نیست. اما مراد از واژه فلسفه در عبارت "فلسفه برای کودکان" اصلاً این معنی فلسفه ارائه شده در دانشگاه نیست.

- بعضی از افراد گمان می کنند که منظور از فلسفه در اینجا ساده کردن مفاهیم فلسفی بزرگسالان برای کودکان است و می گویند از آنجایی که نمی توانیم مطالب فلسفی دانشگاهی را به بچه ها آموزش دهیم با ساده کردن مفاهیم امر آموزش به کودکان ممکن می شود. به عنوان مثال کتاب "دنیای سوفی" را مطرح می کنند. این تعبیر هم از معنای فلسفه در اینجا اشتباه است؛ زیرا فلسفه برای کودکان هدفش آموزش مفاهیم ساده شده کلاسیک فلسفی نیست.

- برخی دیگر که بسیار افراطی اند می گویند، فلسفه برای کودکان اصلاً فلسفه برای کودکان نیست بلکه فقط این است کودکان دور هم می نشینند، داستانی می خوانند و بعد فقط نتایجی از این داستان می گیرند. این هم برداشت اشتباهی از معنای فلسفه در برنامه p4c است.

- گروه دیگری بر این نظرند فلسفه در عبارت "فلسفه برای کودکان" به معنای پرسش فلسفی است. البته این تعریف بخشی از تعریف درست را پوشش می دهد اما کامل نیست؛ زیرا فقط سؤال کردن برای فلسفی کردن یک موضوع کافی نیست. یعنی سؤال همراه با تحقیق برای جواب می تواند معنای فلسفه را در برنامه p4c آشکار کند.

رشد تفکر انتقادی در کودکان، می تواند پی آمدهای مهمی داشته باشد. منتهی به نظر می آید که باید کمی جسارت و شجاعت به خرج داد و خود را در حصار که طراحان اولیه این برنامه تعریف کرده اند، محدود نساخت و از آنجا که منطق، وسیله ای قانونمند است که رعایت آن، موجب صیانت فکر از خطا و لغزش می شود.

باید توجه داشت که عنوان "فلسفه برای کودکان"؛ به منطق بسیار نزدیک تر است تا فلسفه؛ چنانچه برخی از محققان این فن اذعان داشته اند که منطق، چارچوب اصلی فلسفه برای کودکان است.

باید به رشد تفکر انتقادی ارج نهاد و منطق را زیربنای فلسفه دانست و اهمیت بسیاری نیز برای آن قائل بود، اما همان آموزه های منطقی ما را وامی دارد که برای جلوگیری از مغالطه در استدلال، از کاربرد واژگان مشترک لفظی جلوگیری کنیم.